

організацій спрямована, перш за все, на рішення економічних задач, однак вони переслідують і політичні цілі. Продовжується міжнародне суперництво за світові сировинні ресурси, що нерідко призводить до крайніх форм прояву (як приклад, захоплення Іраку Сполученими Штатами Америки). Історія розвитку міжнародних і регіональних організацій засвідчує, наскільки сильно вони пов'язані з життям сучасного суспільства та експансією європейсько-американської системи міжнародних відносин на інший світ.

Література

1. Най Дж. С. Гибкая власть. – М.: Фонд социо-прогностических исследований «Тренды», 2006. – 224 с.
2. Международные отношения: теории, конфликты, движения, организации: учеб. пособие / под. ред. проф. П.А. Цыганкова. – М.: Альфа – М, 2011. – 336 с.

Лариса ШЕВЧУК

Тернопільський національний економічний університет

ПАРТНЕРСТВО ДЕРЖАВИ І МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ: ВІТЧИЗНЯНА ТА СВІТОВА ПРАКТИКА

У ході новітніх соціальних, економічних та інституційних трансформацій змінюється роль держави, правила та форми її участі в економіці, а також способи регулювання економічних процесів. У результаті глобалізації та посилення взаємозалежності суб'єктів економічної діяльності, ускладнення відтворювального процесу, завдань економічного регулювання виникає необхідність вивчення нових форм взаємодії всіх основних економічних суб'єктів, у першу чергу, держави й бізнесу.

Вчені економісти та практики протягом багатьох років намагаються знайти шляхи вирішення проблем пов'язаних зі зниженням ефективності бізнесу, інституційними недоліками його функціонування, підвищенням соціальної відповідальності як держави, так і окремих суб'єктів господарювання, злиттям владних інституцій і бізнес-структур, що породжує корупцію і стримує процес реформування суспільства в цілому. Вивченням проблем формування відносин між бізнесом і державою займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені: О.Вікарчук, М.Войнаренко, І.Бернштейн, М.Богуславський, З.Варналій, В.Денисюк, В.Осіпов, Т.Пузанов, Я.Усенко, В.Чепінога, В.Варнавінський, В.Геєць, О.Головко, М. Дерябіна, С.Дрига, Т.Єфіменко, М.Клінова, О. Кужель, В. Ляшенко, Я. Жаліло та ін.

Як показує світова практика, співпраця держави і бізнесу, обумовлена необхідністю реалізації національних, стратегічних та великих програм і проектів пріоритетного соціально-економічного значення; важливістю перебування певних мережевих і монопольних сегментів у власності держави через стратегічну, економічну й соціально-політичну значимість об'єктів інфраструктури; інституційною неготовністю власника (держави та окремих регіонів) до передачі певних прав на інфраструктуру бізнесу; недостатністю державних коштів для забезпечення їх розширеного відтворення; високою ризикованістю інвестування в капіталомісткі об'єкти при відсутності гарантій держави.

Партнерство держави і бізнесу (державно-приватне партнерство –ДПП) спрямоване на "реформування державної власності з метою її більш органічного включення в систему ринкових відносин", являє собою "альтернативу приватизації життєво важливих і стратегічно значимих об'єктів державної власності" [1, с. 5]. Державно-приватне партнерство це свого роду "інституційний та організаційний альянс державної влади і приватного бізнесу з метою реалізації суспільно-значимих проектів у широкому спектрі сфер діяльності – від розвитку стратегічно важливих галузей економіки до надання суспільних послуг у масштабах всієї країни чи окремих територій" [2,с. 61]. Саме масштабність проектів стратегічного значення обумовлюють необхідність концентрації та об'єднання фінансових, матеріальних, управлінських ресурсів і інвестиційних зусиль держави й приватного сектору. З огляду на питання власності економічні

погляди різняться трактуванням категорії ДПП. Деякі автори розглядають ДПП як особливу форму непрямой приватизації [3], інші вважають, що партнерство знаходиться на межі державного й приватного секторів, не виступаючи ні приватизованими, ні націоналізованими інститутами [4]. Найбільш конструктивним є розуміння ДПП як повноцінної заміни приватизаційних програм, що дозволяє реалізувати потенціал приватнопідприємницької ініціативи, з одного боку, і зберегти контрольні функції держави в соціально значимих секторах економіки – з іншого [1, с. 34–37]. Тобто, на відміну від приватизації, у партнерствах право власності зберігається за державою, а ступінь участі приватного підприємництва у спільних із державою проектах залежить від обраної форми партнерства і масштабів передачі повноважень у приватні руки. Проте, ДПП ефективно в країнах із низьким рівнем корупції та тіншовим бізнесом. Адже в даному випадку державну участь у співпраці із бізнесом використовують у тіншових схемах вивозу капіталу, приховування доходів, несплаті податків тощо. Для прикладу, Україна за рівнем сприйняття корупції посідає 144-те зі 176-ти місць у рейтингу міжнародної неурядової організації Transparency International. Обсяг тіншового сектора української економіки становить як мінімум 350 млрд. гривень на рік. Про це пише тижневик "Дзеркало тижня. Україна" із посиланням на оцінку податківців, оприлюднену в ході презентації Концепції реформування податкової системи.

Оскільки вітчизняні інфраструктурні галузі знаходяться в недофінансованому положенні, породжуючи небезпеку техногенних криз і катастроф, слід переглянути існуючі та знайти компромісні методи стимулювання і залучення капіталів у цю сферу через ДПП. А для того щоб в Україні реалізувати системний підхід в управлінні процесами економічної взаємодії бізнесу і держави, необхідно підійти до комплексного прийняття таких рішень:

- по-перше, оптимізації форм взаємодії бізнесу та влади у процесі обґрунтування та реалізації стратегічних суспільних і приватних ініціатив;
- по-друге, створення сприятливого інституційного правового, економічного та організаційного середовища для співпраці держави і бізнесу;
- по-третє, реформування судової системи та забезпечення гарантій стабільності й захисту власності для приватних суб'єктів ДПП, які ефективно працюють у вітчизняному інституційно-правовому полі;
- по-четверте, підготовки фахівців у сфері ДПП;
- по-п'яте, впровадження інституту соціальної відповідальності бізнесу і держави у сфері економічних відносин.

Ефективне партнерство можливе лише за умови повної ясності й передбачуваності стратегії подальшого розвитку країни, стабільності "правил гри" у бізнес-середовищі. В іншому випадку існує загроза формальної участі бізнесу у великомасштабних проектах держави з метою самозбереження, отже, втрати ефективного підприємництва.

Література

1. Варнавский В.Г. *Партнерство государства и частного сектора: формы, проекты, риски* / В. Г. Варнавский. — М. : Наука, 2010. — С. 5–40.
2. Дерябина М. *Государственно-частное партнерство: теория и практика* / М. Дерябина // *Вопросы экономики*. — 2008. — № 8. — С. 61–77.
3. *Public-Private Partnerships: Financing a Common Wealth*. — Wash., 1985. — P. 67.
4. Gerrard M. B. *What Are Public-Private Partnerships, and How Do They Differ from Privatizations?* / M. B. Gerrard // *Finance & Development*. — 2011. — Vol. 38. — № 3.

Ірина ШКУРА

Дніпропетровська державна фінансова академія

**ВПЛИВ ОПОДАТКУВАННЯ НА МІЖНАРОДНИЙ РУХ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО
КАПІТАЛУ В УКРАЇНІ**